

# Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyasının Təyinatlı Ailələrin Uşaqlarına Müavinətlərin Təyini haqqında Təlimat

Azərbaycan Respublikası Maliyyə, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirlikləri və Dövlət Sosial Müdafiə Fondu əhalinin az təminatlı ailələrin uşaqlarına müavinətlərin təyin edilməsinin 01 yanvar 1997-ci ildən aşağıdakı qaydalarını müəyyən edir:

## I. MÜAVİNƏTLƏRİN NÖVLƏRİ VƏ MƏBLƏĞİ

Qüvvədə olan qanunvericiliyə əsasən az təminatlı ailələrin uşaqlarına aşağıdakı müavinətlər təyin edilir:

- 1.1. "Şəhid adının əbədiləşdirilməsi və şəhid ailələrinə edilən güzəştlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən valideyni şəhid olmuş ailədə 16 yaşına çatmamış /məktəblilər 18 yaşınadək/ uşaqlara minimum əmək haqqının üçdə bir hissəsi məbləğində /1833 manat/ təyin olunan aylıq müavinət. Hər iki valideyni şəhid olmuş uşaqlara bu müavinət minimum əmək haqqının üçdə iki hissəsi məbləğində müəyyən olunmuşdur.
  - 1.2. "Çernobil qəzasının ləğvində iştirak etmiş və həmin qəza nəticəsində zərər çəkmiş vətəndaşların statusu və sosial müdafiəsi haqqında" 1993-cü il 6 dekabr tarixli Qanununa əsasən Çernobil qəzası nəticəsində əlil olmuş, xəstələnmiş, dispanser qeydiyyatında olan uşaqların ailələrinə, habelə Çernobil qəzası nəticəsində I və II qrup əlil olmuş, yaxud vəfat etmiş valideynlərin uşaqlarına, Hər uşaq üçün ayda minimum əmək haqqının 100 faizi /5500/ manat məbləğində müəyyən olunan aylıq müavinətlər.
  - 1.3. "Məzuniyyətlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 23-cü maddəsinə əsasən qulluğa görə qismən ödənişli məzuniyyətdə olan şəxsə uşaq yaş yarımına çatanaqədər respublika üzrə qüvvədə olan minimum əmək haqqının 2 misli /11000 manat/, yaş yarımından üç yaşına çatanaqədər isə 1 misli /5500/ manat məbləğində aylıq müavinətlər.
  - 1.4. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 22 may 1996-cı il tarixli 315 №-li Sərəncamına əsasən az təminatlı ailələrin uşaqlarına aşağıdakı müavinətlər təyin edilir:
    - uşaq doğularkən 50000 manat məbləğində birdəfəlik müavinət;
    - ailədə adambaşına düşən aylıq gəlirin 16500 manat və ondan az olduğu hallarda uşaq doğulduğu aydan başlayaraq 16 yaşa çatanaqədər /təqaüd almayan məktəblilər 18 yaşına çatanaqədər/ 9000 manat məbləğində müavinət. Bu müavinət uşağın valideyni müddətli hərbi xidmətdə olduğu dövrdə 125000 manat; müharibə əlillərinin, şəhid ailələrinin uşaqlarına isə 20000 manat məbləğində ödənilir.
    - dəfn üçün 100000 manat məbləğində verilən birdəfəlik müavinət.
  - 1.5. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2 fevral 1995-ci il tarixli 22 N-li qərarı ilə yetim və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların qəyyumlarına 5500 manat məbləğində təyin olunan aylıq müavinətlər.
- Əmək haqqına yüksək dağlıq yerlərdə yaşamağa görə əmsalların hesablandığı yerlərdə yaşayan ailələrə bütün növ aylıq müavinətlərin məbləği yüksəkliyə görə əmsallar tətbiq olunmaqla müəyyən edilir.

## II. MÜAVİNƏTLƏRİN TƏYİN OLUNMASI QAYDALARI VƏ MÜDDƏTLƏRİ

- 2.1. Müharibə əlilləri, şəhid ailələri və müddətli hərbi xidmətdə olan hərbi qulluqçuların uşaqlarına, yetim və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların qəyyumlarına, Çernobil qəzası nəticəsində əlil olmuş, xəstələnmiş, dispanser qeydiyyatında olan uşaqların ailələrinə, habelə Çernobil qəzası nəticəsində I və II qrup əlil olmuş, yaxud vəfat etmiş valideynlərin uşaqlarına təyin olunan aylıq müavinətlər, uşağa qulluğa görə qismən ödənişli məzuniyyətdə olan şəxslərə aylıq müavinətlər, uşaq doğulması və dəfn üçün birdəfəlik müavinətlər gəlirdən asılı olmayaraq təyin edilir.
- 2.2. Uşaq doğulduğu aydan başlayaraq 16 yaşına /təqaüd almayan məktəblilər 18 yaşına/ çatanaqədər müavinət almaq hüququ ailənin müavinət üçün müraciət edilən rübdən əvvəlki rübün gəliri üzrə müəyyən edilir.  
Kolkox və sovxozlarda, kəndli /fermer/ təsərrüfatlarında, mövsümi xarakterli müəssisələrdə çalışanların, habelə hər iki valideyni işləməyən, təhsil almayan ailələrin uşaqlarının müavinət almaq hüququ keçən təqvim ilinin gəliri əsasında müəyyən edilir.  
Bu növ müavinətin təyin olunması üçün ailədə adambaşına düşən orta aylıq gəlir 16500 manatdan artıq olmamalıdır. Yüksəkliyə görə əmsallar tətbiq olunmaqla müəyyən olunur.
- 2.3. Uşaq doğulması və dəfn üçün birdəfəlik müavinətlər müraciət edilmə müddətindən asılı olmayaraq təyin olunub verilir.
- 2.4. Müharibə əlilləri, şəhid ailələri və müddətli hərbi xidmətdə olan hərbi qulluqçuların uşaqlarına, Çernobil qəzası nəticəsində əlil olmuş, xəstələnmiş, dispanser qeydiyyatında olan uşaqların ailələrinə, habelə Çernobil qəzası nəticəsində I və II qrup əlil olmuş, yaxud vəfat etmiş valideynlərin uşaqlarına, kolkox və sovxozlarda, kəndli /fermer/ təsərrüfatlarında, mövsümi xarakterli müəssisələrdə çalışanların uşaqlarına müavinət uşağın 16 yaşı /təqaüd almayan məktəblilər üçün 18 yaşı/ tamam olan aydan artıq olmamaqla bir təqvim ili müddətinə təyin edilir.
- 2.5. Uşaq doğulduğu aydan başlayaraq 16 yaşa /təqaüd almayan məktəblilər 18 yaşa/ çatanaqədər aylıq müavinət həmin Təlimatın 2.4-cü bəndində nəzərdə tutulandan digər bütün hallarda uşağın 16 yaşı /təqaüd almayan məktəblilər üçün 18 yaşı /tamam olan aydan artıq olmamaqla rüblük təyin edilir.
- 2.6. Alimətdən könüllü imtina etmiş şəxslərin uşaqlarına müavinət hüququ ümumi əsaslarla ailənin gəliri üzrə müəyyən edilir.
- 2.7. Yetim və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların qəyyumlarına müavinət qəyyumluq müddəti, lakin uşağın 16 yaşından /yəni təhsil alan uşaqların isə 18 yaşından/ artıq olmayan müddət üçün hər bir uşağa görə təyin edilir.
- 2.8. Müavinət onu almaq hüququnun yarandığı ayın ardınca gələn aydan tez olmamaq şərti ilə müvafiq sənədlərlə müraciətdən əvvəlki 3 aydan artıq olmayan müddət üçün verilir.
- 2.8. Övladlığa götürülmüş uşaqlar doğma uşaqlara bərabər tutulur və müavinət ümumi qaydada təyin edilib verilir. Ögey ata və ögey ana ilə yaşayan uşaqlar yaşadıqları ailədə ümumi qaydada müavinət alır.
- 2.9. Tam dövlət təminatında olan uşaqlara görə müavinət verilmir.

## III. ORTA AYLIQ GƏLİRİN MÜƏYYƏN EDİLMƏSİ

- 3.1. Ailədə adambaşına düşən orta aylıq gəlir müəyyən edilərkən ailənin tərkibində er, arvad, onların 18 yaşadək /yəni təhsil alanlar 23 yaşadək/ uşaqları nəzərə alınır.
- 3.2. Uşaq doğulduğu aydan başlayaraq 16 /18/ yaşına çatanaqədər müavinət almaq hüququ müəyyən edilərkən ailənin ümumi gəlirinə aşağıdakılar daxil edilir:
  - a/ əmək haqqı, o cümlədən iş vaxtından artıq işlər üçün, əvəzlilik üzrə görülən işlər üçün, bütün növ əlavələr, müəssisə, idarə, təşkilatın və əmək haqqı sisteminə nəzərdə tutulmuş və maliyyələşdirmə mənbəyindən və vaxtaşırı verilməsindən asılı olmayan mükafatlar, uzun müddət xidmətə görə verilən illik mükafat, müəssisənin, təşkilatın işinin illik ümumi nəticələrinə görə verilən mükafatlar. Mükafatlar və illik mükafatlar orta aylıq əmək haqqına hesablandığı vaxt üzrə daxil edilir. Yeni onların ödəniş cədvəllərinə /yaxud onu əvəz edən sənəd/ daxil edildiyi ayda hesaba alınır.
  - b/ pensiyaların bütün növləri. Bu zaman pensiyaların üzərinə hesablanan ayrı-ayrı müavinətlər də nəzərə alınır.
  - v/ təqaüdlər;
  - q/ fərdi əmək və sahibkarlıq fəaliyyəti ilə, o cümlədən fərdi icarə /qrup icarəsi/ əsasında və ya kəndli /fermer/ təsərrüfatında məşğul olanların və müzdlə işləyənlərin, eləcə də kooperativ üzvlərinin və kooperativdə müqavilə ilə işləyənlərin qazancı; həmin şəxslərin qazancı Azərbaycan Respublikasında fiziki şəxslərdən gəlir vergisi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa müvafiq olaraq lisenziya, müqavilə, patent və digər sənədlər əsasında verilmiş və vergi müfəttişliyi tərəfindən təsdiq olunmuş arayış üzrə nəzərə alınır. Bu kimi şəxslərin qazancı müavinət təyin edən komissiya tərəfindən yerində deqiqləşdirilə bilər.
  - ğ/ əmək vəzifələrini yerinə yetirərkən xəsarət almış işçilərə zərərin əvəzinə ödənilən məbləğlər;
  - d/ müavinət almaq hüququ müəyyən edilərkən ödənilən aliməntlər ailənin məcmu gəlirlərindən çıxılır, alınan aliməntlər isə hesaba alınır.
  - e/ uşaq üç yaşa çatanaqədər ona qulluq etməkdən ötrü qismən ödənişli məzuniyyət dövründə verilən müavinət;
  - j/ əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsinə görə, hamiləliyə və doğuma görə müavinətlər, habelə növbəti ilin məzuniyyət haqqı onların aid olduğu dövrün gəlirinə daxil edilir.
  - z/ işsizliyə görə müavinət;
  - y/ nahar yeməyi üçün verilən pul kompensasiyaları.
- 3.3. Fərdi yardımçı təsərrüfatdan /torpaq sahəsindən / olan gəlir ailənin ümumi gəlirindən nəzərə alınmır.
- 3.4. Valideynlərdən biri başqa dövlətdə yaşayır və ya işləyirsə onun gəliri mövcud rəsmi kursla Azərbaycan milli manatına çevirməklə nəzərə alınır.
- 3.5. Ailədə adambaşına düşən orta aylıq gəlir müəyyən olunarkən ailənin ümumi gəlirinin nəzərə alındığı ayların sayına müvafiq olaraq 3-ə və ya 12-ə bölünür. Alınan məbləğ ailə üzvlərinin sayına bölünməklə adambaşına düşən orta aylıq əmək haqqı tapılır.  
Ailədə adambaşına düşən gəlirin rüblük qazanandan hesablandığı hallarda illik mükafatlar və 13-cü əmək haqqı hər rübə mütənasib bölünmək yolu ilə onların dörrdə bir hissəsi məbləğində, illik qazanandan hesablandığı hallarda isə ailənin gəlirindən yalnız bir illik mükafat və 13-cü əmək haqqı nəzərə alınır.
- 3.7. Yetim və valideyn himayəsindən məhrum olmuş və qəyyum himayəsinə verilmiş uşaqların müavinət hüququ müəyyən edilərkən qəyyumun gəliri ümumi gəlirə daxil edilmir. Uşaqlara ailə başçısını itirməyə görə təyin olunmuş bir aylıq pensiya məbləği ümumi gəlirdə nəzərə alınır.

## IV. MÜAVİNƏT TƏYİN EDƏN ORQANLAR

- 4.1. Müavinət anaya onun işlədiyi və ya təhsil aldığı yerdə, əgər ana işləmirsə və təhsil almırsa atanın işlədiyi, xidmət etdiyi və ya təhsil aldığı yerdə təyin edilib verilir.
- 4.2. Hər iki valideyn işləməyən, təhsil almayan ailələrin uşaqlarına, müddətli hərbi xidmətdə olan hərbi qulluqçuların uşaqlarına, qüvvədə olan qanunvericiliyə əsasən fərdi əmək fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslərin uşaqlarına, yetim və valideyn himayəsindən əhrum olmuş uşaqların qəyyumlarına və qəyyumluğa verilmiş uşaqlara müavinət ailənin yaşayış yeri üzrə rayon /şəhər/ əhalinin sosial müdafiəsi Mərkəzlərində təyin edilir.
- 4.3. Müavinət təyinatı üçün ərizələrin qəbulu və sənədlərin vaxtında rəsmiləşdirilməsi məsələsi idarə, müəssisə, təşkilatlarda əmrə, kolxozlarda isə idarə heyətinin qərarı ilə məsul şəxsə, əhalinin sosial müdafiəsi mərkəzlərində müavinətlər üzrə müfəttişə həvalə olunur. Fəhlələrin, qulluqçuların və təhsil alanların ailələrinə uşaqlar üçün müavinət müəssisələrdə, idarələrdə, təşkilatlarda müdiriyyətin nümayəndəsi /komissiyanın sədri/, həmkarlar ittifaqı komitəsinin nümayəndəsi və baş mühasibdən ibarət tərkibdə müəyyən olunmuş komissiya tərəfindən təyin edilir.
- 4.4. Rayon /şəhər/ əhalinin sosial müdafiəsi mərkəzlərində müavinət təyinatı üçün sənədləri müavinətlər üzrə müfəttiş qəbul edir. Həmin sənədləri komissiyanın müzakirəsinə məsul katib kimi müavinətlər üzrə aparıcı müfəttiş hazırlayır. Müavinət təyinatı üçün zəruri olan bütün sənədlər təqdim edildikdən ən gec 10 gün müddətində komissiya müavinəti təyin olunması və ya müavinət təyin etməkdən imtina haqqında qərar qəbul edir.
- 4.5. Ərizəyə sənədlər tam əlavə olunmadıqda, çatışmayan sənədlərin təqdim olunması üçün vətəndaşa bir ay vaxt verilir.
- 4.5. Ərizəyə sənədlər tam əlavə olunmadıqda, çatışmayan sənədlərin təqdim olunması üçün vətəndaşa bir ay vaxt verilir.
- 4.6. İşçinin iş yerini dəyişdiyi idarə, müəssisə, təşkilat müavinətin ödənilməsi ayları göstərilənlərlə sənədləri onun yeni iş yerinə /müavinət alanın ərizəsinə əsasən/ göndərir. Yeni iş yerində müavinətin alınması üzrə işlər alındıqdan sonra uşaqlara müavinət təyin edən komissiyanın qərarına əsasən müavinətin ödənilməsi davam etdirilir. Uşaqlara müavinət alan ana işdən /xidmət/ təhsil yeri/ çıxaraq heç yerdə işləməzsə, müavinət almaq üçün işləri ananın işlədiyi idarə, müəssisə və təşkilat atanın iş yerinə /xidmət təhsil yerinə/ göndərir, ata olmadıqda isə həmin işlər yaşayış yeri üzrə rayon /şəhər/ əhalinin sosial müdafiəsi mərkəzlərinə göndərilir və müavinətin ödənilməsi müavinət təyin edən komissiyanın qərarına müvafiq olaraq 3 aydan artıq olmayan müddətə bərpə olunmaqla davam etdirilir.

## V. MÜAVİNƏT TƏYİNATI ÜÇÜN TƏLƏB OLUNAN SƏNƏDLƏR

5.1. Müavinət təyin edilməsindən ötrü hər təyinat müddəti üçün (illik və rüblük) aşağıdakı sənədlər tələb olunur:

- ərizə;
- uşaqların doğum haqqında şəhadətnaməsinin surəti;
- yaşayış yerindən ailə üzvlərinin məşğulluğu qeyd olunmaqla ailə tərkibi barədə arayış;
- ailə üzvlərinin gəlirinin nəzərdə alındığı dövrdəki qazancı haqqında arayış;
- qəyyumluqda olan uşaqlar üçün qəyyumluq haqqında rayon (şəhər) icra hakimiyyətinin qərarı;
- hər iki valideyn işləmədikdə onlardan yerli məşğulluq xidmətində işsiz kimi qeydiyyatda alınmaları, rayon (şəhər) vergi müfəttişliyindən sahibkarlıq və ya fərdi əmək fəaliyyəti ilə məşğul olub - olmamaları haqqında arayış;
- müddətli hərbi qulluqda olan hərbi qulluqçular üçün hərbi komissarlıqdan arayış;
- ədliyyə orqanının valideynin alimentdən yayınmasını təsdiq edən arayışı;
- ölüm haqqında şəhadətnamənin surəti;
- doğum və ya şəxsin vəfatı ilə əlaqədar birdəfəlik müavinətlərin ödənilməsi üçün VVAQ arayışı.

## VI. Yekun müddəalar.

- 6.1. Müavinətlər respublika büdcəsinin və Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun vəsaitləri hesabına ödənilir. Əhalinin sosial müdafiəsi mərkəzlərinə bu məqsədlə vəsait Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun yerli orqanları tərəfindən köçürülür.
- 6.2. Bütün idarə, müəssisə və təşkilatlar ayrılıqda hər növ hesablanmış müavinətlər barədə hesabatı Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun yerli şöbələrinə təqdim edir və qarşılıqlı hesablaşma aparılır. İdarə, müəssisə və təşkilat rəhbərləri müavinətlərin vaxtında əhaliyə ödənməsində məsuliyyət daşıyırlar.
- 6.3. Nazirliklər, baş idarələr və müəssisələr bu təlimatı və müavinət təyin edilməsi barədə kargüzarlıq sənədlərini tabeliklərində olan orqanlara çatdırmaqla yerlərdə müavinətlərin düzgün təyin olunmasını və vaxtılı-vaxtında ödənilməsini təmin etməyə borcludurlar. Bu sahəyə nəzarəti Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi və Dövlət Sosial Müdafiə Fondu qanunvericiliklə müəyyən edilmiş səlahiyyətləri daxilində həyata keçirirlər.